

Διδακτική αξιοποίηση των εικονογραφικών πηγών στο μάθημα της Ιστορίας

Παράδειγμα εφαρμογής: Ιστορία Γ΄ Γυμνασίου

Τουραμπέλης Μιχαήλ

ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ

1. ΣΚΟΠΟΣ-ΣΤΟΧΟΙ:

Βασικός σκοπός της διδακτικής πρότασης είναι η πρακτική αξιοποίηση της διαθεματικής διασύνδεσης της Ιστορίας με τη Τέχνη σε επίπεδο διδακτικής μεθοδολογίας και ιστοριογραφικής αποτύπωσης. Με την παρούσα εργασία προβάλλεται ο ρόλος της Τέχνης και ειδικότερα της ζωγραφικής ως ιστορική πηγή και πολύτιμος αρωγός στη διδασκαλία της Ιστορίας. Ειδικότερα, επιδιώκεται η βιωματική προσέγγιση των ιστορικών γεγονότων μέσα από την «ανάγνωση» και ερμηνεία των παραστατικών πηγών και συγκεκριμένα των πινάκων ιστορικής ζωγραφικής, επιδιώκοντας μια εναλλακτική οπτική και κριτική θεώρηση ιστορικών γεγονότων και προσώπων.

Στόχοι:

Οι στόχοι της διδακτικής πρότασης διαμορφώθηκαν με βάση το παρακάτω τρίπτυχο:

Γνώσεις

- Πληρέστερη κατανόηση και γνώση σημαντικών ιστορικών γεγονότων και προσώπων μέσα από λεπτομέρειες που προσφέρει η οπτική απεικόνιση.
- Παροχή πληροφοριών για το χρονικό και ιστορικό πλαίσιο δημιουργίας της και αποτύπωση του γενικότερου κλίματος της εποχής
- Αναγνώριση, ερμηνεία και κατανόηση ιστορικών εννοιών όπως: μάχη, επανάσταση, εκστρατεία, πολιορκία, Έξοδος, σφαγή κλπ.
- Επαλήθευση και εμπέδωση των ιστορικών γεγονότων μέσα από την ανασύνθεση της ιστορικής εικόνας.
- Αξιολόγηση και ανατροφοδότηση της διδασκαλίας και των μεθόδων της.
- Διαθεματική και διεπιστημονική διασύνδεση της Νεώτερης Ελληνικής Ιστορίας με την Τέχνη της Ζωγραφικής.
- Αντίληψη των επιρροών των ιστορικών γεγονότων στην καλλιτεχνική δημιουργία. (Καλλιτεχνικό Κίνημα του Ρομαντισμού, κ.α)

Δεξιότητες

- Αναζήτηση, καταγραφή, επεξεργασία πληροφοριών. Αναγνώριση και αξιοποίηση εικονιστικού υλικού ως διδακτικό μέσο και πηγή άντλησης πληροφοριών και αποτύπωσης ιδεών.
- Εφαρμογή τεχνικών προσεκτικής και εις βάθος παρατήρησης - Καλλιέργεια αισθητικής αντίληψης.

- Ικανότητα επιλογής και αξιολόγησης εικόνων. Αναζήτηση νοηματικής συνάφειας μέσα από τη συσχέτιση και σύνδεση οπτικών πληροφοριών με προϋπάρχουσα ιστορική γνώση.
- Ενεργοποίηση και καλλιέργεια της κριτικής σκέψης μέσα από την διαφορετική προσέγγιση ενός ιστορικού γεγονότος από τους δημιουργούς και τα είδη πηγών και προτροπή των μαθητών να αναζητήσουν τους λόγους της απόκλισης.
- Κατανόηση και συνειδητοποίηση της υποκειμενικότητας του δημιουργού ενός εικαστικού έργου σε σχέση με τα ιστορικά γεγονότα που οδηγεί στην αναγκαιότητα επιλογής και κριτικής αξιολόγησης των ιστορικών πηγών.
- Καλλιέργεια της ιστορικής αντίληψης και ενσυναίσθησης απέναντι σε στάσεις και συμπεριφορές ιστορικών προσώπων.

Στάσεις

- Συνειδητοποίηση της επιρροής των ιστορικών γεγονότων στη ζωγραφική και καταξίωση των έργων τέχνης ως ιστορικές πηγές και εργαλεία μάθησης
- Καταγραφή και αποδοχή διαφορετικών προσεγγίσεων για κάθε πίνακα: αισθητική, γλωσσική, εμπειρική ακόμα και φιλοσοφική.
- Κατανόηση, ερμηνεία και εξοικείωση με την Τέχνη και τους σκοπούς που υπηρετεί.
- Καλλιέργεια συνεργατικού πνεύματος και προσπάθεια σύγκλισης απόψεων κατά τη διάρκεια της εργασίας σε ομάδες.
- Συνειδητοποίηση της διαφορετικότητας απόψεων και ερμηνειών μέσα στην ομάδα αναλύοντας το ίδιο οπτικό ερέθισμα.
- Διεύρυνση της συμμετοχής των μαθητών στη διδακτική διαδικασία.

2. ΘΕΜΑ-ΔΟΜΗ:

Στο ΑΠΣ για την Ιστορία αναφέρεται ότι ο διδάσκων θα πρέπει να παρακινεί τους μαθητές σε μια πολύπλευρη αξιοποίηση του εκάστοτε μέσου, υποδεικνύοντας με κάθε ευκαιρία και τις κατευθύνσεις ή τους περιορισμούς που θέτει η ιστορική μεθοδολογία και που ισχύουν για όλες τις ιστορικές πηγές (π.χ. κατά την «ανάγνωση» μιας εικόνας ενδείκνυται να γίνονται αναφορές στην προέλευση και τα πρότυπά της, στη χρονική και τοπική της απόσταση από το θέμα που απεικονίζει, στην ιδεολογία που ενδεχομένως εκφράζει κ.λπ.). Η ανάγνωση της εικόνας μπορεί να ξεκινά από την παρατήρηση, την περιγραφή και τη συσχέτισή της με τα γεγονότα, να προχωρεί σε παρατήρηση και σύγκριση εικόνων διαφορετικών εποχών και να καταλήγει σε εκτίμηση της βαθύτερης σχέσης της με την εποχή της -ανάλογα με το είδος της, την εμβέλειά της, την ιδεολογία που εκφράζει ή αντιστρατεύεται, τους περιορισμούς στους οποίους υπόκειται, καθώς και της αισθητικής της, ιδιαίτερα αν πρόκειται για καλλιτεχνικό έργο.(ΑΠΣ,σ.228)

Η πρακτική υλοποίησης της συγκεκριμένης διδακτικής πρακτικής ακολουθεί και υλοποιεί το σχεδιασμό του Αναλυτικού προγράμματος για την Ιστορία. Συνεπώς δύναται να υιοθετηθεί και να εφαρμόζεται σε μόνιμη βάση κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας της Ιστορίας της Γ' Γυμνασίου, χρησιμοποιώντας είτε το ίδιο το σχολικό

εγχειρίδιο είτε κάποιο πρόγραμμα παρουσιάσεων (Powerpoint ή Prezi) όπου αυτό είναι εφικτό.

Η ενδεδειγμένη μεθοδολογία που ακολουθείται σε τέτοιου είδους διαθεματικές και βιωματικές προσεγγίσεις βασίζεται αφενός στην ατομική και εις βάθος παρατήρηση, σύμφωνα με το Μοντέλο Perkins, στην αλληλεπίδραση διδάσκοντα και μαθητών καθώς και συμμετοχή-συμβολή στις ομάδες εργασίας για κριτική ανάλυση των έργων και καταγραφή συναισθημάτων, εννοιών και συμβολισμών που αποπνέονται από κάθε έργο. Κατά την ανάλυση, χρησιμοποιείται ο κατευθυνόμενος διάλογος με σταδιακά φθίνουσα καθοδήγηση. Τέλος, καθοριστικό ρόλο στην αποτελεσματικότερη ερμηνεία κάθε έργου, διαδραματίζει μια σύντομη αναδρομή ή μια βιβλιογραφική αναζήτηση που αφορά στο συγκεκριμένο ιστορικό γεγονός, με στόχο την πληρέστερη επεξεργασία των λεπτομερειών.

3. ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ:

60 λεπτά

4. ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ:

Φιλολόγοι ή εκπαιδευτικοί ξένων γλωσσών που διδάσκουν το μάθημα της Ιστορίας.

5. ΑΡΙΘΜΟΣ ΣΥΜΜΕΤΕΧΟΝΤΩΝ:

25-30